

'BAR' ANEB VŠE V KOSTCE

Pevné kosmetické výrobky mají při domácí výrobě své nezastupitelné místo - absence vody významně prodlužuje trvanlivost produktu. Na druhou stranu však jsme nuceni čelit jistému omezení v aplikaci - podmínkou je dostatečné množství vody přidané z venku přiměřené teploty. Aby se kostka/'bar'spojila s vodou, měla by obsahovat emulgátor (či alespoň koemulgátor na vytvoření dočasné emulze, jeho dávkování je však výrazně vyšší) pro výživný produkt nebo tenzid pro produkt mycí.

Mé první pokusy (z části inspirované produkty LUSH a jejich deklarovaným složením):

[šampuk/'shampoo bar'](#), [lušitko/'massage bar'](#), [šumivé pralinky do koupele](#),

Kosmetické výrobky v kostce obsahují v zásadě pouze tuky, sypké ingredience s jemnější či hrubší zrnitostí, vosk/emulgátor (výživné produkty) a/nebo tenzid (mycí přípravky).

TUKY

Oleje a másla volíme ne pouze podle účinků na pokožku, ale také s ohledem na výslednou konzistenci. Z toho vzniká také omezení pevných kosmetických produktů, zřídka vyhovují potřebám pleti obličeje a nacházejí uplatnění zejména v očištění a péči o pokožku těla.

Podíl tuků na celkovém produktu variuje od cca. 3-5% (pevné vlasové šampóny) do cca. 96% (výživné pralinky do koupele). Zcela bez tuků lze připravit šumivou koupel, v tomto případě jde však pouze o vizuální efekt, její kosmetická hodnota je v závislosti na ostatních použitých surovinách velmi nízká až nulová.

Při zvyšování podílu sypkých ingrediencí bývá vhodné zvýšit podíl tekutých olejů na úkor pevných másel. Výsledná konzistence určuje způsob skladování, v létě je vždy vhodnější ukládat do chladu (stejně tak pokud experimentujete a pozměňujete ověřený recept), v každém případě výrobky dlouhodobě nevystavujte přímému slunci.

Klasický tuk do výrobků určených do koupele je kakaové máslo, do pevného šampónu na vlasy se hodí např. hroznový, konopný, bodlákový/světlicový olej na spíše jemné a rychle se mastící vlasy a vlasovou pokožku, nebo avokádový, olivový, arganový, jojobový olej na vlasy a vlasovou pokožku spíše sušší. Obecně se za velmi všestranný považuje ve vlasové kosmetice olej brokoliceový.

více o rostlinných tucích najdete → [zde](#)

TENZID

Tenzid má své nezastupitelné místo ve všech kosmetických přípravcích, jejichž úkolem je z povrchu těla odstranit nečistotu nerozpustnou samotnou čistou vodou. Tenzid je chemická látka (i přírodniny jsou složeny z chemických látek, většinou mnohem složitějších a je jich také značně více, než v tom

nejprůmyslovějším produktu 😎), jejíž molekula se vyznačuje dvěma konci. Jeden je polární, proto

se dobře mísí s vodou, druhý konec je nepolární a tudíž přitažlivý pro lipidy, tuky.

Pokožka těla je složena z mnoha vrstev postupně odumírajících buněk proložených lipidní dvojitou membránou. Oba prvky společně zajišťují ochranu a neprostupnost, lipidy jsou nezbytné pro dobrý zdravotní stav tohoto největšího lidského orgánu. Tenzid nemá čip, nerozezná, který lipid je dobrý a který špatný, vymývá z povrchu všechno, co má v dosahu. Proto jej dávkujeme s uvážením a hledíme na to, abychom použili co možná nejšetrnější.

Při přípravě pevných kosmetických produktů je však rozhodující také konzistence výrobku, při výběru tenzidů jsme proto poněkud omezeni, zejména, pokud je podíl tenzidu na celkovém množství produktu vysoký, jako je tomu v případě pevného vlasového šampónu. Tady nám nezbyvá než bazírovat složení na pevných tenzidech. V současnosti se koncovým zákazníkům nabízí tento sertiment pevných tenzidů: SLSA (sodium lauryl solfoacetate), anionický tenzid, mycí síla 65% WAS SCS (sodium coco sulfate), anionický tenzid, mycí síla 92 % WAS SCI (sodium cocoyl isethionate), anionický tenzid, mycí síla 80 % WAS

více o tenzidech → [tady](#)

(KO)/EMULGÁTOR

Zdravá pleť je vlhká pleť. Voda je potřeba jak uvnitř, tak vně kožních buněk. V mezibuněčném prostoru Strata Corneum udržují vodu lipidní, hydrofilní substance. Voda navázaná emulgátorem se v pleti uvolňuje postupně, takto transportovaná voda působí jako zásobárna. Emulzní přípravky lépe odpovídají vlastní struktuře pleti.

více o kosmetickém významu emulzí se dočtete → [tady](#)

Funkcí emulgátoru v kosmetickém produktu je spojit látky lipofilní (nepolární) povahy s hydrofilními (polární). Pokud by to záleželo pouze na vodě a tuku, velice rychle si najdou cestičky, jak se od sebe nejkratší cestou oddělit. Pro pleť je ale propojení vody s tukem velmi výhodné, do pleti se dostanou látky, které by zůstaly na povrchu. Emulgátor je navíc potřeba vždy, když použijete éterický nebo parfémový olej.

další informace o emulgátorech a koemulgátorech najdete → [tu](#)

Ačkoli v pevných kosmetických produktech ('bars') není obsažena voda, ta mu bude při samotném použití přidána. Ve výrobku proto nemůže chybět látka, která právě v okamžiku použití lipidní fázi (pevný kosmetický produkt) s vodní fází (vodou nanášenou během použití) spojí v alespoň dočasnou emulzi. Skutečnost, že vzniklou emulzi není zapotřebí stabilizovat (udržet lipofilní a hydrofilní fázi propojenou dlouhodobě), umožňuje u pevných kosmetických produktů využít emulgujících vlastností surovin, které obvykle nasazujeme jako koemulgátor, konzistenční činidlo či vůbec jako účinnou látku. Příkladem můžou být zejména (včelí) vosk nebo sušené mléko (resp. sušené mléčné produkty).

SYPKÉ INGREDIENCE

Rozšířit spektrum použití pevných kosmetických produktů napomáhají také pevné ingredience, jejichž struktura se pohybuje od jemných prášků po hrubou peelingovou zrnitost. Smysl jejich použití je

jednak v souladu s funkcí výrobku (peeling, šumivý efekt, hydratační složka) nebo s konzistencí produktu (zahustit, zpevnit, nasát případnou vlhkost). Zejména u pevných vlasových šampónů bývají používány pro nastavení hmoty tak, aby se přípravek nenaneslo během aplikace do vlasů příliš moc najednou.

Vybrané sypké ingredience používané v pevných kosmetických produktech a jejich použití:

- sušené mléko, sušená syrovátka - mají slabé emulgační schopnosti, používají se 1:1 s množstvím tuku zejména v přípravcích určených do koupele, ale i do pevných vlasových šampónů;
- kaolín, francouzský barevný jíl, lávová zem (rhassoul, ghassoul) - mají schopnost vázat na sebe tuk, používají se zejména do pevných vlasových šampónů;
- sůl - chlorid sodný je součástí pleti vlastního hydratačního komplexu (NMF=Natural Moisturizing Factor), využívá se nejčastěji jako masážní struktura, v pevných vlasových šampónech se využívá také klidného efektu mořské soli a soli z mrtvého moře na podrážděnou vlasovou pokožku;
- soda bikarbona a kyselina citrónová, příp. vinná - v přítomnosti vody reagují za výrazného šumivého efektu a vzniku citrátu, resp. vínanu/tartrátu sodného, obojí změkčující vodu;
- mastek - váže na sebe tuk, používá se jako plnidlo do pevných vlasových šampónů.

PRACOVNÍ POSTUP

1. Nasadte si pracovní rukavice.
2. Odvažte suroviny.
3. Smíchejte rovnoměrně všechny sypké suroviny. PŘI PRÁCI SE SYPKÝMI TENZIDY (ZEJMÉNA SLISA) SI KRYJTE NOS A ÚSTA, NEVDECHUJTE!
4. Smíchejte všechny tuky a emulgátory a rozpusťte je ve vodní lázni. Přidejte éterický olej.
5. Pokud používáte tekutý tenzid, po částech do něj vmíchejte rozpuštěné tuky.
6. Do sypkých surovin vmíchejte po částech rozpuštěné tuky (příp. i s tekutým tenzidem). Dobře promíchejte.
7. Naplňte do forem, nechte v chladu stuhnout.
8. Po vyformování nechte cca. 1 týden odležet, zejména kakaové máslo se do pevné krystalické mřížky formuje až 10 dní.

TUTORIALY A RÁMCOVÉ RECEPTURY

[šumivé bomby do koupele](#)

[tělový peeling](#)

[body melt](#)

[pralinky do koupele](#)

[multifunkční pralinky](#)